

NACHTBLOEI

卍卍卍

Leesexemplaar

NACHTBLOEI

Een roman van

Peace Adzo Medie

Vertaald door Katrien Verelst

P E L C K M A N S

DEEL EEN

卐卐卐

Akorfa

HOOFDSTUK EEN

2

Mijn moeder zei dat ze het altijd had geweten. Zelfs toen we als peuters over het raffiakleedje waggelden dat ze op de veranda voor ons uitrolde wanneer Selasi en haar moeder op bezoek waren, en Selasi bij het overeind krabbelen koppig aan mijn arm bleef trekken tot ze omviel en me meesleurde in haar val. Toen al wist mijn moeder dat mijn nichtje alles en iedereen in haar omgeving zou vernielen, zelfs de mensen die om haar gaven. Ik besepte het pas toen Selasi en ik stilaan vrouwen werden en haar woorden al scherp genoeg waren om wonden te slaan, die ik dagelijks bette. De gedachte dat zij en ik binnenkort uit elkaar zouden gaan, was mijn enige troost. Maar toen ze dan uiteindelijk weg was, miste ik het veilige nest van onze vriendschap, onze eigen bontgekleurde cocon in de vaak grijze wereld om ons heen. Nu en dan mis ik dat nog steeds.

We zijn op dezelfde dag geboren, in 1985, Selasi in het regionale ziekenhuis in Ho en ik in Accra, in het 37 Military Hospital.

‘Akorfa, Selasi en jij zijn voorbestemd om samen door het leven te gaan,’ hoor ik mijn vader nog zeggen, toen alles nog

nieuw voor ons was en het woord *nvi* nog geen betekenis had. Enkele maanden nadat we geboren waren, vonden de ouders van Selasi een huurhuis in Mawuli Estate, vlak bij het onze, en al gauw werden ze onze dierbaarste familieleden in Ho.

Selasi's vader en de mijne waren neven en hadden samen op kostschool gezeten op de Kpando Senior High School. Als haar vader op bezoek was, werden ze terug naar hun tienerjaren gekatapulteerd. Hun schunnige verhalen en schelle gelach joegen mijn moeder naar haar slaapkamer, en het hield pas op als zij weer opdook in haar nachtjapon om mijn vader erop te wijzen dat het al laat was en wij onze slaap nodig hadden. Pas dan trokken ze met hun lawaai naar de veranda.

'Ik vind het niet prettig hoe die man naar mij kijkt,' vertrouwde mijn moeder me toe toen ze op een avond weer in bed kroop. Hoewel ik nog jong was, negen pas, had ook ik de vijandige blik gezien waarmee Selasi's vader naar mijn moeder keek, alsof ze het niet verdiende om hier, in haar eigen huis, rond te lopen.

'Die familie van je vader,' zei ze, terwijl ze het beddenlaken over haar benen sloeg en ik me in het holletje van haar arm nestelde, 'die gunt ons niets.'

Familievetes waren voor mijn moeder niets nieuws: ze vormden de rode draad van haar kindertijd in Ho. Haar tantes – de zussen van mijn grootvader – hadden lopen stoken in het huwelijk van mijn grootouders en olie op het vuur gegooit tot mijn volledig opgebrande grootvader mijn grootmoeder en hun kinderen in de steek liet. Daardoor was mijn moeder iedereen van de familie en het hele dorp gaan wantrouwen. Daarom was ze onmiddellijk na de middelbare school naar Accra getrokken en had ze nooit willen terugkeren. Toen mijn vader haar uiteindelijk overhaalde om terug te komen omdat hij een baan kreeg bij de Internal Revenue Service, en dat toen ze vier maanden zwanger was van mij, weigerde ze bij familie in te trekken. Mijn ouders huurden een bungalow met drie

slaapkamers aan de rand van de stad, in Mawuli Estate, waar mijn moeder zich terugtrok om te kunnen ontsnappen aan de serpentes in de familie van mijn vader. Haar zus en haar twee broers, zowat de enigen die ze kon vertrouwen, woonden in Amerika en kwamen niet vaak op bezoek omdat ze het daar te druk hadden. Mijn grootmoeder van moederskant, een gepensioneerd lerares die jaren geleden naar Amedzofe was verhuisd, kwam een paar keer per jaar logeren. Als zij de enige was die af en toe wat langer bij ons verbleef, had mijn moeder dat prima gevonden, maar Vader de Verlosser rolde de rode loper uit voor iedereen die ook maar in de verste verte familie was en liet hen met heel hun hebben en houden ons huis binnenvallen en de boel overnemen.

Selasi en haar moeder waren de enige familieleden die door mijn moeder met open armen werden ontvangen. Tante Xornam torende boven mijn moeder uit, en ook figuurlijk nam ze meer ruimte in. Nog voor je haar zag, hoorde je haar lach al klateren en als ze wegging, bleef er een zweem van haar vrolijkheid achter in ons huis. Ik denk dat het daarom was, en omdat Selasi en ik dezelfde geboortedag hadden, dat mijn moeder zich voor hen openstelde toen ze in onze wijk kwamen wonen. Bovendien wilde ze dat ik een vriendinnetje had.

‘Het zijn allemaal klets-kousen hier in de wijk. De ene dag brengen ze hun kinderen naar je thuis om te komen spelen, en de andere hangen ze aan de grote klok hoeveel vlees je in je soep doet. Xornam heeft geen *okro mouth*: ik heb haar nog nooit over iemand horen roddelen. En ze deed nooit mee als de familie van je vader me weer eens door het slijk haalde,’ zei ze, om uit te leggen waarom Selasi het enige vriendinnetje was dat ik geregeld zag.

Toen we nog kleuters waren, brachten mijn moeder en tante Xornam ons bij elkaar om te spelen, en toen we wat ouder waren en naar school gingen, spraken we af in het weekend en liet mijn moeder me soms bij Selasi blijven om poolshoogte

te gaan nemen in haar kruidenierswinkel bij Ahoe Market. Maar Selasi was vaker bij mij dan ik bij haar, want ons huis was misschien wel eenvoudig, maar mijn moeder maakte het er gezellig en zorgde er steeds voor dat de koekjes, de chocolade en het fruit dat we lekker vonden voorradig waren. Bij Selasi was er vaak niets in huis. Het was toen, in onze jonge jaren, dat onze levens met elkaar verweven raakten en we elkaar uitgelaten onze zogenaamde geheimen toefluisterden, en het voor elkaar opnamen, ook al wisten we toen nog niet hoe belangrijk het was om een bondgenoot te hebben.

‘Ik was het,’ zei Selasi vaak spontaan, zelfs als ik degene was die iets had mispeuterd, omdat ze me in bescherming wilde nemen tegen mijn strenge moeder. En als mama ons een gerecht voorzette dat ik niet lekker vond, wat vaak gebeurde omdat ze me koppig groenten en vezelrijk voedsel bleef voor-schotelen, zoals slakken en *aborbi*, dan pikte Selasi achter mijn moeders rug hapjes van mijn bord, terwijl het complot op onze gezichten te lezen stond en we krampachtig probeerden niet in lachen uit te barsten en onszelf te verraden. Toen een iets ouder meisje mijn gameboy afpakte, achtervolgde Selasi haar tot zij het ding in het zand gooide, waardoor het scherm barstte. Mijn nichtje was brutaal voor haar leeftijd. Als we op ons verjaardagsfeestje, dat we altijd samen vierden, de kaarsjes uitbliezen, kneep ze in mijn hand alsof ik daardoor meer lucht uit mijn longen zou krijgen. Maar haar persoonlijkheid liet weinig ruimte voor die van mij, tot grote ontevredenheid van mijn moeder. Ik was de meeloper. Toen we zes waren, sprong Selasi van het afstapje voor onze voordeur. Ik sprong ook, maar omdat ik kortere benen had, verloor ik mijn evenwicht en viel met mijn gezicht in het zand. Ik heb nog steeds een dun, glanzend litteken op mijn kin. Mijn nichtje kwam naar me toe, veegde met de zoom van haar jurk het rode zand van mijn knieën en smeekte me om niet te huilen. Had ze het me gevraagd, was ik opnieuw gesprongen. Ik begon zelfs zoals

zij te klinken als we bij elkaar waren en ging Engels spreken met fouten en een zwaar accent, wat tot gesteun en gezucht van mijn moeder leidde. Zo waren we eens bij Selasi thuis in de woonkamer en ik wilde *By the fireside* kijken, dus riep ik ongeduldig tegen haar: 'Die tv aan, *la.*' Mijn moeder slaakte een kreet en duwde mij het huis uit alsof er brand was uitgebroken. Ik mocht Selasi toen een poosje niet meer zien.

Ik las graag, maar Selasi hield niet van boeken, dus lasen we niet als we bij elkaar waren. In plaats daarvan pakte ik haar bij de hand en bracht haar naar mijn slaapkamer, waar mijn speelgoed klaarlag voor een hele dag plezier. Zij speelde de baas over de barbies, het huis en de auto en dan moest ik van haar met de Cabbage Patch Dolls spelen, die alleen een kartonnen doos hadden. Mijn moeder kwam regelmatig poolshoogte nemen en soms, als ze me in een hoekje zag zitten met de meest versleten poppen van allemaal, herinnerde ze me eraan dat al dat speelgoed van mij was. Als ik dan aan Selasi vroeg of ik ook eens met een van de barbies mocht spelen, bepaalde Selasi hoelang ik die mocht vasthouden.

Onze vriendschap was niet de meest evenwichtige. Maar welke vriendschap was dat wel, en zeker bij kinderen? Ze was mijn beste vriendin en ik vond het heerlijk om bij haar te zijn, daar ging het om. Ik denk nog steeds met plezier terug aan de zaterdagen waarop ik naar haar huis huppelde en vooraf wist dat ik op de terugweg zou lopen gniffelen om Selasi en haar moeder. Ze was even mollig als tante Xornam en om de aandacht te krijgen die ze zo hard nodig had, haalde ze apenstreken uit: grappige snoeten, zelfverzonnen liedjes, onhandige danspasjes, absurde raadsels en tekeningen van dieren en mensen die onherkenbaar waren en haar moeder zo erg aan het lachen maakten dat ze er tranen van in haar ogen kreeg. Tante Xornam moedigde me aan om mee te dansen, wat vaak uitmondde in danswedstrijden die Selasi dan won, omdat ze haar gekke kuren heel ernstig nam.

Mijn moeder begon intussen te vrezen dat ik zelf ook liever speelde dan studeerde, en dat ik een achterstand zou oplopen op school. Maar ze hoefde zich geen zorgen te maken. Toen de tijd rijp was om naar de basisschool te gaan, bleek dat ik een grote voorsprong had op Selasi en dat mijn arme nichtje veel ondersteuning nodig zou hebben wilde ze me kunnen bijbenen in de klas. Daar kwam nog bij dat ze, voor ze naar de eerste klas ging, maar één trimester van de laatste kleuterklas had afgemaakt in plaats van het hele schooljaar. In de vijfde klas las ik al lesboeken van de middelbare school, terwijl Selasi nog steeds met haar neus in de prentenboeken zat. Mijn moeder, die zich had voorgenomen een dokter van mij te maken, legde ons tijdens een van hun bezoeken een reeks vragen voor uit een lesboek biologie. Ik las moeiteloos een heel hoofdstuk over aders en slagaders hardop voor en gaf op elke vraag het juiste antwoord, terwijl Selasi zich nog hakkellend door de eerste zin wist te ploeteren maar bij de tweede vastliep. Het leek mijn moeder beter om het daarbij te laten.

‘Xornam schaamde zich dood,’ zei mijn moeder die avond tegen mijn vader tijdens ons spelletje scrabble aan de salontafel, mijn knieën diep weggezonden in het zachte, crèmekleurige tapijt. Ik had nog nooit van mijn ouders gewonnen, maar mijn score werd elke keer beter.

‘Dat is toch niets om je voor te schamen. Ze moeten haar gewoon helpen met haar huiswerk,’ zei mijn vader. Hij had de gewoonte om elk probleem af te doen als een bagatel en vervolgens hoopte hij dat het vanzelf zou verdwijnen.

‘Precies. Maar er is in heel dat huis geen boek te bespeuren. En de bijbel telt niet! Dat is toch geen voorbeeld voor dat kind! Je moest haar eens horen praten, ze haalt alle voornaamwoorden en werkwoordtijden door elkaar. Ze doen haar tekort.’ Mijn moeder had de gewoonte om zich overdreven veel zorgen te maken over de mensen in haar omgeving en hun problemen te willen oplossen, vaak zonder dat ze daarom vroegen. Waren zij en mijn vader elkaar maar wat meer tegemoetgekomen.

Hij gromde en zei: ‘Ze zullen haar wel helpen,’ zijn ogen gericht op de letters die hij op het bord legde.

Een week later kondigde Selasi’s moeder aan dat ze hun dochter van de openbare school zouden overplaatsen naar mijn privéschool. Toen tante Xornam weg was, zat mijn moeder net zo lang hoofdschuddend te pruilen tot mijn vader zich gewonnen gaf en haar vroeg wat er scheelde. Hij zat *The Economist* te lezen in bed en ik lag tussen hen in, genietend van hun warme lichamen die me beschermden tegen de koude lucht van de airconditioning. Hij had me al eens naar mijn kamer proberen te sturen omdat hij vond dat mijn moeder me dingen vertelde die niet voor kinderooren waren bestemd. Mama had er natuurlijk op aangedrongen dat ik bleef.

‘Het zit me gewoon niet lekker,’ zei ze over de beslissing van tante Xornam.

‘Dat ze Selasi naar Rees stuurt? Waarom niet?’

‘Het is gewoon... Ik vind het niet prettig als mensen er een wedstrijd van maken. Het is een teken van jaloezie...’

‘Kom nou, Lucy. Jaloezie?’

‘Ja. Pure jaloezie. Jaloezie omdat Akorfa het zo goed doet. Als ze Selasi’s problemen willen oplossen, moeten ze haar thuis meer ondersteunen. Haar helpen met het huiswerk, en boeken voor haar kopen, en haar stimuleren om meer te lezen. Niet haar naar de school van Akorfa sturen. Die methodistschool waar ze nu zit, is prima. Hoe gaan ze Rees betalen? Waar halen ze het geld vandaan?’

‘Charles heeft een prima baan en een goed salaris.’

‘Dat hij niet graag aan zijn gezin spendeert. Je weet best dat Xornam de rekeningen zal moeten betalen. Hoe kan ze ooit genoeg bij elkaar sprokkelen door op straat met stoffen te leuren? Nou? Elke keer als ik haar zie, klaagt ze over rugpijn. Hoelang houdt ze dat nog vol? Ik mag Xornam graag, dat weet je, maar ik denk niet dat het slim is om zich zo met ons te willen meten.’ Mijn moeder had aan haar verleden een zesde

zintuig overgehouden, waardoor ze doorzag wat mensen van plan waren nog voor ze iets deden.

‘Je zoekt er te veel achter. Dit gaat niet over jou.’ Mijn vader doorzag nooit iets, zelfs niet iets dat voor zijn neus gebeurde.

‘Niet over mij? Ha. Wist je dat Selasi geen Eve meer mag spreken sinds ze heeft ontdekt dat Akorfa van ons ook geen Eve meer mag spreken? Kun je je dat voorstellen? En omdat ik soms zeg dat Akorfa misschien wel dokter wordt, zei zij vorige week opeens ook dat ze wil dat haar dochter dokter wordt, ook al heeft dat kind zich nooit voor wetenschappen geïnteresseerd. Wat gaat ze morgen doen? Selasi’s naam veranderen in Akorfa? Ik ben alleen maar bang dat ze ons de schuld zal proberen te geven als het haar allemaal te veel wordt. Straks krijgen we nog te horen dat we niet hebben aangeboden om bij te springen voor Selasi’s schoolrekening. En dan gaat ze zich nog meer ergeren en zo komt er ruzie in de familie. Ik heb het al eens meegemaakt.’

Mijn vader zuchtte en keerde ons de rug toe, hij had genoeg van het gesprek. Mijn moeder moest zich verder maar in haar eentje om tante Xornam bekommeren.

Maar mama was barmhartig. Ze gaf een paar van mijn boeken aan Selasi en spoorde mij aan om haar bijles te geven. Algauw werd mijn nichtje zelfs naar school gebracht door de taxi van mijn moeder.

‘Ze hadden best wel eens mogen aanbieden om te betalen,’ klaagde mijn moeder tegen mijn vader, enkele dagen nadat het eerste trimester was begonnen en de chauffeur Selasi was gaan vervoeren.

‘Maar je hebt tegen Xornam gezegd dat het niet hoefde.’

‘Ja, uit beleefdheid. Ik kan toch niet zomaar geld vragen? Gewoonlijk blijft de persoon die iets aangeboden krijgt, aandringen om te mogen betalen totdat de persoon die iets geeft zich uiteindelijk gewonnen geeft. Zo hoort het, Xornam weet dat. Iedereen weet dat. Je zegt niet gewoon één keer: “Ik zal wel betalen, hoor,” om het daar dan bij te laten,’ zei mama.

‘Tja, nu is het te laat om geld te vragen,’ zei mijn vader.
Mijn moeder liet het erbij.

En voor Selasi en mij was dat allemaal niet van belang, we waren nog steeds onafscheidelijk. Op school zat ze in mijn klas en in dezelfde bank. In minder dan een week was zij het mikpunt van spot, een paar klasgenoten lachten haar uit om het eczeem bij haar haargrens en om haar veel te grote schoenen van namaakleer die door haar moeder vol wc-papier waren gepropt. Er was een groepje pestkoppen die van hun handen pistolen maakten en ‘Bam! Bam!’ riepen als mijn nichtje iets zei. Alsof het aanhoren van haar gebrekkige grammatica even pijnlijk was als een schotwond. In deze nieuwe omgeving smolt haar zelfvertrouwen als sneeuw voor de zon. De eerste keer dat ze huilde, gaf ik haar in een uithoek van de speelplaats een knuffel en toen die jongens maar niet wilden ophouden, werd ik zo woest dat ik hun aanvoerder een lesje leerde. Dat maakte een einde aan de pesterijen. Ik hielp Selasi met haar schoolwerk, maar kreeg het al gauw aan de stok met onze leerkracht, omdat ik haar had laten spieken tijdens een proefwerk. Maar wat moest ik anders? Haar laten stikken? Toekijken hoe ze beschaamd haar schouders liet hangen als de leerkracht onze toetsen teruggaf? Dat kon ik niet. Ze was mijn nichtje. Mijn hartsvriendin.

Thuis werd ze weer haar onverschrokken en zorgeloze zelf. En aan het einde van het trimester waarin ze naar mijn school kwam, maakte het heuglijke nieuws van tante Xornam dat Selasi een broertje of zusje kreeg ons dolgelukkig. Mijn moeder, die zoals altijd stond te popelen om te mogen helpen, liet Selasi en mij plastic tassen vol babykleertjes naar hun huis brengen. Ze ging zelfs mee met tante Xornam om een wieg uit te zoeken. We keken vol verwachting uit naar de toekomst en wat die voor ons in petto had. Maar we waren niet voorbereid op wat er op ons afkwam.

Selasi en ik waren elf toen ons leven totaal onverwacht op

zijn kop werd gezet. Mijn vader kondigde aan dat we naar Accra gingen verhuizen. Hij kreeg een nieuwe baan, en daar hoorden een groter huis en een auto van de zaak bij. En een paar weken later werd Selasi's broertje Philip geboren, maar haar moeder stierf in het kraambed. We waren er kapot van. Mijn moeder bleef zo lang huilen dat ik bang was dat ze ziek zou worden en tante Xornam achterna zou gaan.

'Ze was gezond. Ze maakte het goed. Ik heb haar die ochtend nog gesproken, voor ik naar mijn werk vertrok,' zei mama elke keer opnieuw tegen papa en mij, omdat ze niet kon accepteren dat haar vriendin er niet meer was en het zoveelste slachtoffer was geworden van een amper gesubsidieerde en verwaarloosde gezondheidszorg, die schijnbaar meer levens kostte dan ze redde. Zelfs gezonde vrouwen liepen gevaar als ze zwanger waren. In die periode klampte ik me vast aan mijn moeder, met mijn armen rond haar nek, tot ze me op mijn wang zoende en me zachtjes van haar loswrikte. Maar hoe gebroken ze ook was, mama bleef doen wat ze kon om te helpen. Ze maakte bij ons thuis een plaatsje vrij voor Selasi en zorgde ervoor dat mijn nichtje alles had wat ze nodig had voor school, want we konden er niet op rekenen dat haar vader ook maar een vinger zou uitsteken.

Ondertussen zwierf Selasi lusteloos tussen haar eigen huis en het onze, als een buitenstaander in haar eigen leven. We zagen geen grappige snoeten of gekke danspasje meer, het was alsof haar vrolijkheid samen met tante Xornam was verdwenen. Als Selasi nu op bezoek kwam, keek ze niet meer naar mijn speelgoed om. Ze ging liever voor de tv hangen, ongeacht op welke zender die stond. Ik heb haar eens naar een aflevering van *Adult Education in Dagbani* zien kijken zonder een vin te verroeren.

Mijn moeder maakte zich nog steeds ongerust over Selasi toen haar vader aankondigde dat hij haar bij zijn moeder in Ahoë zou onderbrengen, op vijf minuten rijden bij ons vandaan.

‘Dat zou Xornam nooit gewild hebben voor haar dochter,’ zei mijn moeder die avond tegen mijn vader, met een roman op haar schoot.

‘Wij kunnen die man toch niet gaan vertellen hoe hij met zijn kind moet omgaan? Dat doe je niet. Trouwens, het is zijn eigen moeder, ze zal vast heel goed voor haar kleindochter zorgen.’

Mijn moeder klakte met haar tong. En toen mijn vader vertrok, zei ze tegen mij: ‘Het is een schande dat die man weigert zijn eigen kind op te voeden. Een grote schande. Xornam kon het nooit goed met zijn moeder vinden en ze zou nooit hebben gewild dat die vrouw haar dochter grootbrengt.’

De volgende dag kwam Selasi’s vader met haar tot bij ons thuis om afscheid te nemen.

‘Waarom mag ze niet hier blijven?’ vroeg ik in tranen, maar hij gunde me geen blik. Selasi en ik waren ontroostbaar, alsof we voelden dat alles wat we samen hadden ons ontglipte. Ik gaf haar een van mijn poppen, en toen ze wegreden, liep ik zwaaiend achter de Peugeot van haar vader aan, tot ik de motor van de auto niet meer hoorde en de stofwolken die achter hen opstoven niet meer zag.

Ik was nog steeds in diepe rouw om haar vertrek toen mijn vader me vroeg mijn spullen te pakken voor onze verhuizing naar Accra. In ongeveer drie maanden tijd was ik gescheiden van mijn beste vriendin en weggeplukt uit het enige huis waar ik me ooit thuis heb gevoeld. Selasi kwam af en toe op bezoek, maar dat was niet genoeg, en ik miste haar nog steeds.

Enkele dagen voor ons vertrek smeekte ik mijn moeder huilend om bij Selasi op bezoek te mogen gaan in het huis van haar grootmoeder, een van de familiehuisen van mijn vader. Maar mijn moeder schreeuwde dat ik moest stoppen met huilen. ‘Die mensen moeten mij niet. Ik heb het je al honderd keer gezegd. Ze hebben een hekel aan me omdat ik hen niet zomaar de baas laat spelen in mijn eigen huis. Omdat ze van mijn huis geen familiehuis hebben mogen maken waar ze hun

kinderen kunnen droppen om ze door je vader en mij te laten opvoeden. Ze moeten me niet omdat ik niet de geldautomaat van de familie wil zijn en omdat ik je vader heb verboden hun alles te geven waar wij voor hebben gewerkt. Je zult het wel zien aan hun gezichten als we hen bezoeken. Als ze nog maar mijn auto zien, beginnen ze al te smoezen. En je zult wel zien hoe ze jou behandelen.’ Maar als het betekende dat ik Selasi kon zien, was ik bereid om die wraakzuchtige familieleden onder ogen te komen. Op zaterdag, toen mijn moeder naar haar zaak was, bracht mijn vader mij naar het drukke familiehuis waar mijn nichtje nu woonde om afscheid van haar te nemen. We vielen elkaar breed lachend in de armen en hielden elkaar zo stevig vast dat het bijna pijn deed. Toen ons gesprek op de verhuizing kwam, werd ze mistroostig.

‘Mag ik bij jou komen wonen?’ vroeg ze, toen we bij haar grootmoeder voor de deur op het opstapje zaten.

‘In Accra?’

‘Ja.’

‘Ik zal het eens aan mijn moeder vragen,’ zei ik. Ik keek er al naar uit om haar bij ons in huis te hebben.

Maar toen ik het ’s avonds aan mama vroeg, schreeuwde zij alleen maar dat ik naar bed moest, woedend omdat mijn vader me tegen haar wil in had meegenomen naar het huis van Selasi’s grootmoeder. Toen ze de volgende dag weer wat gekalmeerd was, zei ze dat Selasi op bezoek mocht komen zodra we in ons nieuwe huis woonden. Ook al leek het alsof die korte periode zonder mijn nichtje een eeuwigheid ging duren, ik had geen keus. Ik moest geduld hebben.

HOOFDSTUK TWEE

Er was destijds weinig warmte tussen de moeder van mijn moeder en haar toekomstige schoonfamilie, maar mijn grootmoeder had haar huwelijk toch doorgezet omdat dat op haar leeftijd nu eenmaal van haar werd verwacht en omdat mijn grootvader, met zijn betrouwbare overheidsbaan en zijn zoete woordjes, in ieders ogen een goede partij was. Ze waren al bijna tien jaar getrouwd toen ze begon te beseffen hoe gemeen zijn familieleden konden zijn. Toen hij voor haar een auto kocht, wat nog geen enkele vrouw in de familie ooit had gehad, werden ze nog vijandiger. Met Pasen kwamen twee van zijn zussen bij hen de feestdagen doorbrengen. Ze waren er nog maar een paar uur of ze gaven mijn grootmoeder al op haar brood dat haar *okrosoep* te waterig was, dat haar *amkple* klonterde en dat haar kinderen te veel praatten als er volwassenen in de buurt waren. Mijn arme grootmoeder deed zo haar best om de perfecte gastvrouw te zijn, dat ze niet eens doorhad dat haar schoonzussen achter haar huis en haar nieuwe auto aan zaten. Ze begonnen het gerucht te verspreiden dat ze een heks was en een paar vroegtijdige sterfgevallen aan mijn grootvaders kant op haar geweten had, en ze beweerden

dat ze het hadden gehoord van een dorpswijze, een man die altijd op blote voeten liep en zijn armen en benen met amuletten en witte klei bedekte, en die door kinderen – van een veilige afstand – werd nagekeken. Volgens hen had hij ook voorspeld dat niemand in de familie nog ouder zou worden dan drieëndertig zolang mijn grootmoeder hun schoonzus was.

Mijn grootvader, die elke zondag naar de kerk ging maar evengoed bij de minste ziekteverschijnselen een heiligdom bezocht, nam die voorspelling serieus. Wat ook al niet hielp, was dat hij verliefd was geworden op een vrouw die bijna tien jaar jonger was dan mijn grootmoeder en die hij via een van zijn zussen had leren kennen.

De insinuaties van haar schoonzussen hadden mijn grootmoeder zo diep geraakt, dat ze nog amper in staat was te reageren toen mijn grootvader haar en hun kinderen het huis uit schopte en haar uitmaakte voor heksenmeesteres. Terwijl zij nog elke dag aan haar kinderen vroeg wat er nu eigenlijk was misgelopen, ging mijn grootvader al samenwonen met zijn minnares, in hun huis en onder het goedkeurende oog van zijn familie.

‘Die zogenaamde tantes van mij waren allemaal jaloers,’ zei mijn moeder op onze laatste avond in Ho, tijdens het inladen van de verhuisdozen. ‘Ze konden het niet verkroppen dat jouw grootmoeder een diploma had en in een mooi huis woonde, terwijl zij niet eens konden lezen. En ook al verdiende mama zelf de kost als lerares, in hun ogen troggelde zij hun broer zoveel geld af dat hij niet meer voor hen of hun kinderen kon zorgen. Waarom moest hij trouwens voor hen zorgen? Nou? Ze hadden handen aan hun lijf en een man in huis. En wat me nog woester maakt, is dat maar een handvol mensen hier in Ho het voor mijn moeder opnam. Ik ben zo blij dat we weggaan uit dit dorp.’

VOOR WE NAAR Accra verhuisden, beseftte ik niet hoe erg Ho ons had verstikt. In de stad kon je schaamteloos jezelf zijn. Je zult me niet horen zeggen dat er in Accra niet werd geroddeld. Veel mensen waren jaloers op het succes van een ander, en ze hoopten vurig dat het noodlot voor ons zou toeslaan en het tij zou keren. Maar het grote verschil was dat zij geen familie waren. En in tegenstelling tot in Ho, waar mijn moeder alleen al door haar kruidenierswinkel een soort lokale beroemdheid was, waren we maar kleine vissen in die oceaan van een hoofdstad. Opeens werden we omringd door CEO's van supermarktketens die in een gated community in een villa met tien slaapkamers woonden. Hier waren de nieuwe winkel van mijn moeder en ons huis met twee verdiepingen en vier slaapkamers in Tesano niet genoeg om beroemd te zijn.

Enkele weken na onze verhuizing gaf mama een feest voor de mensen uit Accra die ze ofwel al kende voor ze naar Ho verhuisde, ofwel net had leren kennen. Sommigen van hen had ze ontmoet in de kerk, anderen op ouderavonden op mijn school, een enkeling in onze rustige straat en vele anderen in de plaatselijke sportschool. Pas toen ik haar in onze kleine tuin tussen haar gasten heen en weer zag fladderen, waar ze eindeloze gesprekken voerde en tot diep in de nacht plezier maakte, beseftte ik hoe moeilijk ze het moest hebben gehad in Ho. Er waren minder woordenwisselingen en pijnlijke stiltes tussen haar en mijn vader dan vroeger en, belangrijker nog, ze gaf me veel meer vrijheid. Ik ging voor het eerst bij klasgenoten op bezoek en hield logeerpartijtjes bij ons thuis.

Ons huis was groter dan dat in Mawuli Estate, en mijn moeder had bij Baleine meubilair besteld voor elke kamer. Elk meubelstuk was van hetzelfde donkere mahoniehout gemaakt en mama koos diepblauwe bekleding voor de fauteuils in de woonkamer. In Ho had ze met moeite een plekje gevonden voor haar porseleinen beeldjes en haar tafelservies, maar dit nieuwe huis was zo ruim dat er in de woonkamer een groot

dressoir kon staan, waar ze haar beeldjes op kon zetten, en in de eetkamer twee kasten pasten voor haar felgekleurde borden. In mijn nieuwe slaapkamer, die twee keer zo groot was als de vorige, pasten met gemak een tweepersoonsbed, een bureau en een boekenrek dat een volledige muur besloeg. Maar in vergelijking met mijn klasgenoten stelde dat niet veel voor.

Mijn ouders schreven me in bij Roosevelt, een van de beste privéscholen in de stad. Mijn vader deed wel moeilijk over het inschrijfgeld. Toen we in de auto zaten op weg naar huis na ons eerste bezoek aan de school, die ook een squashterrein en een olympisch zwembad had, zei hij: ‘Die prijzen zijn in Amerikaanse dollars, en een trimester daar kost meer dan vier jaar in Legon.’

Maar voor mijn moeder was een andere school geen optie. Ze had al een deel van het geld bij elkaar gespaard. Mijn vader kon het zich best permitteren, hij werkte nu immers bij een internationaal boekhoudkantoor dat zijn salaris in Amerikaanse dollars betaalde.

‘Het is een uitstekende school, ze zal eindelijk intellectueel uitgedaagd worden. We vonden Rees al goed, maar weet je, die komt niet eens in de buurt van Roosevelt. Hier heeft elke leerkracht een diploma, en sommigen zijn zelfs gepromoveerd. Dit is wat ze nodig heeft.’

En mijn moeder had gelijk. Het was op Roosevelt dat ik voor het eerst studenten van mijn niveau tegenkwam. Tot mijn grote schrik eindigde ik dat trimester niet als eerste van de klas. Mijn moeder bestierf het toen ze die allereerste B op mijn rapport zag staan en ze schreef me onmiddellijk in voor bijlessen, na schooltijd en op zaterdag. Toch had ik nog tijd over om vrienden te maken. Farida, Yasmin en Sharon waren net als ik. Farida was drie trimesters achter elkaar de eerste van de klas en Yasmin en Sharon stonden in de top tien.

‘Hou je concurrenten te vriend,’ zei mijn moeder toen ik haar over Farida vertelde. ‘Leer haar kennen, probeer te ach-

terhalen hoe ze eerste van de klas is kunnen worden en doe het dan beter.' Mama was competitief en ze was vastbesloten om mij boven die vierde plaats te doen uitstijgen.

Maar ik was gewoon graag bij Farida, hoewel haar opscheperij me de keel uithing. Haar ouders woonden in een glazen huis met acht slaapkamers in de bergen van Aburi, en tijdens de eerste grote vakantie nodigde ze me uit voor een weekend bij haar thuis. Toen ik in de woonkamer kwam en het schuifdak zag, bedacht ik hoe graag Selasi in dit huis op ontdekking zou gaan. Farida en haar gezin waren net terug van twee weken Disney World.

'Dan gaan wij volgend jaar,' zei mijn moeder, nadat ik haar had verteld over Farida's gezinsvakantie naar Florida, waarover ze maar niet had kunnen zwijgen toen ik in haar architecturale hoogstandje van een huis logeerde.

'Waarheen?' vroeg mijn vader.

'Disney World.'

'Waarom?'

'Hoe bedoel je, waarom? Omdat dat voor Akorfa een hele belevenis zal zijn.'

Hij schudde zijn hoofd.

'Waarom schud je je hoofd?'

'Ik ga niet naar Disney World omdat de een of andere rijke stinkerd daar met zijn gezin is geweest. Het geld groeit niet op mijn rug.'

'Niet zeuren, we gaan. Ik heb trouwens aan mijn zus en broers beloofd dat ik op bezoek kom.'

Wat was ik blij dat ik een moeder had die haar leven niet liet dicteren door haar echtgenoot!

Ik wou dat Selasi bij me was en ik al die nieuwe ervaringen met haar kon delen. Elke keer als er iets spannends gebeurde, zoals toen ik voor het eerst de indrukwekkende smeedijzeren poorten van mijn school zag, keek ik achterom omdat ik telkens vergat dat ze er niet bij was en dat we niet samen van

het moment konden genieten. Het gebeurde regelmatig dat ik ons huis binnenstormde, op onze vaste telefoon snel haar nummer intoetste en mijn verhaal in de hoorn spuwde als een moedervogel die haar prooi in haar bek bewaart tot ze bij het nest komt waar haar jongen zitten te wachten. Ze miste mij ook, maar ik merkte dat het leven bij haar grootmoeder haar wel beviel. Haar verhalen over onze andere neven en nichtjes en over de vrienden die ze had gemaakt op school beheersten onze gesprekken. Ik had me nooit kunnen voorstellen dat we elk ons eigen leven zouden hebben, maar in minder dan een jaar tijd was het al zover, en hadden we nieuwe vrienden en nieuwe verhalen. Ik was wel een beetje jaloers op de nieuwe personages in haar verhalen, maar zelfs op die leeftijd begreep ik al dat ze vrienden nodig had en het deed me plezier dat mijn afwezigheid haar niet ongelukkig maakte. Ik overhaalde mijn moeder om mijn verjaardagspartijtje uit te stellen tot Selasi en ik weer samen waren. In april nodigde ik haar al uit om die kerst in Accra te komen vieren, want ik droomde van een verjaardags-kerst-nieuwjaarsfeest waarmee we al die verloren tijd zouden goedmaken. Maar het mocht niet van haar grootmoeder, die tot november wachtte om dat aan te kondigen. Ze vond dat Selasi tijdens de feestdagen bij haar familie moest zijn. Alsof wij geen familie waren.

Mijn moeder rolde met haar ogen toen ze het hoorde. ‘Dat verbaast me niks. Dat mens heeft me nooit gemogen. Ze is zelfs niet naar onze bruiloft gekomen. En als ik bij haar op visite ging, kon er zelfs geen glimlach af, waardoor ik me altijd een indringer heb gevoeld. Dus heb ik gezworen om daar nooit nog een voet binnen te zetten. Xornam wist dat allemaal, ik heb haar alles verteld.’ Als Selasi’s moeder ter sprake kwam, moest mama altijd naar haar slaapkamer vluchten en achteraf kwam ze met rood omrande ogen weer tevoorschijn. Door de pesterijen van Selasi’s grootmoeder kwam al het verdriet om wat we waren kwijtgeraakt weer naar boven.

Mijn nichtje en ik waren er kapot van. De periode zonder elkaar was draaglijk geweest omdat we ervan uitgingen dat het maar voor even was. Nu wisten we niet of we elkaar ooit nog zouden terugzien. Mijn moeder smeekte me te stoppen met huilen en mijn vader beloofde dat hij zo gauw hij weer in Ho was, Selasi's grootmoeder zou overhalen om haar op bezoek te laten komen. Zoiets kon niet via de telefoon besproken worden, zeker niet met een van de familieoudsten.

VOOR MIJN OUDERS en mij kabbelde het leven rustig verder tot mijn nichtje Cynthia, de dochter van oom Desmond, in januari van het tweede jaar na onze verhuizing bij ons introk omdat ze aan een nabijgelegen universiteit grafische vormgeving ging studeren. Oom Desmond was een van de vele halfbroers van mijn vader.

'Je kent haar niet. Ze wonen in Sekondi en gaan nooit naar Ho. Het botert niet tussen de vrouw van Desmond en de rest van de familie,' zei mijn moeder toen ik naar Cynthia vroeg. 'Ze zijn eigenlijk ook helemaal niet aardig voor dat arme kind, precies zoals bij mij.'

Uit solidariteit met Cynthia's moeder ging mama akkoord en dus deden we er alles aan opdat ze zich thuis zou voelen. Ik hielp mama een chocoladecake bakken om haar te verwelkomen en bood aan mijn kamer met haar te delen, ook al was de logeerkamer vrij. Maar al gauw bleek dat Cynthia in huis halen geen goed idee was. Een paar dagen na haar aankomst zat het er tussen haar en mijn moeder al bovenarms op. Mijn nichtje vond het niet nodig om haar eigen rommel op te ruimen of aan mijn moeder te laten weten wanneer ze wegging en weer thuiskwam. Ze wilde kunnen gaan en staan waar ze wilde, zoals in een hotel.

'Dit huis is van mijn oom en niet van jou,' schreeuwde ze, toen mijn moeder haar vroeg waarom ze die ochtend haar bestek met aangekoekte havervlokken in de gootsteen had

laten liggen en pas om tien uur thuiskwam, hoewel de school al om drie uur uitging. Toen mijn moeder wilde reageren, beet Cynthia haar toe dat ze ‘haar mond moest houden,’ en ze liep stampvoetend weg. Mijn vader was de enige voor wie mijn nichtje respect toonde, maar zo gauw hij de deur uit was, moest ook hij eraan geloven. Mama belde tante Florence, haar zus in Amerika, om advies te vragen en mijn tante zei dat ze geduld moest hebben en haar schoonfamilie niet een zoveelste reden mocht geven om te mopperen.

Een kleine week later, toen mijn moeder op een middag wat vroeger thuiskwam van de zaak, betrapte ze Cynthia naakt in bed met een van de zonen van de burens.

‘Ze moet hier weg,’ zei mijn moeder die zomeravond tegen mijn vader, terwijl ze heen en weer drentelde op de veranda. ‘In mijn eigen huis hoef ik zoiets niet te pikken. Hoe respectloos! En wat een voorbeeld is dat voor Akorfa?! Nou?! Jongens meebrengen naar mijn huis, terwijl ik een jonge dochter heb! En wat als een van hen Akorfa lastigvalt? Nou? Stel je voor. En ik heb er nog niets over willen zeggen, maar sinds zij hier is, verdwijnt er geld uit mijn portemonnee. Dus, alsof het allemaal nog niet erg genoeg is, besteelt ze me nog ook.’ Mijn moeder had tranen in haar ogen en ik wist dat dit niet alleen maar ging over Cynthia die seks had in onze logeerkamer. Na alles wat moeder had gedaan om haar zo goed mogelijk op te vangen en het haar zoveel mogelijk naar de zin te maken, bleek Cynthia geen haar beter te zijn dan al degenen die mijn moeder en haar zus en broers als kind uit hun huis hadden gezet, degenen die zeiden dat zij de familie van mijn vader aan de kant schoof om als enige van zijn geld te kunnen profiteren, die roddelantes die mijn vader voortdurend van alles influissterden in de hoop dat ze hem zouden kunnen overhalen om vrouw en kind in de steek te laten. Uit dat wespennest waren we ontsnapt toen we weggingen uit Ho, en nu duwde Cynthia ons er weer in. Ik wilde mijn moeder in mijn armen nemen,

zodat ze haar gezicht in mijn hals kon begraven en de wereld om ons heen kon vergeten.

‘Laten we proberen te begrijpen wat hier aan de hand is,’ zei mijn vader. Hij was net terug van een zakenreis naar Johannesburg. Zijn ogen waren bloeddorlopen en het linkse trilde. Hij droeg nog steeds het gekreukte hemd en de kaki-broek van tijdens zijn vlucht.

‘Wat valt er te begrijpen, Yao? Ze heeft geen respect voor ons, en ook niet voor ons huis. Ze kan hier niet blijven. Ik weet dat ze de dochter is van je broer, maar dit gaat te ver. Ik heb mijn best gedaan. Ik weet echt niet wat ik met haar moet beginnen.’

Mijn vader slaakte een diepe, geërgerde zucht. ‘Lucy...’

‘Zeg alsjeblieft niet dat ik er maar tegen moet kunnen. Alsjeblieft, Yao. Ik ben al dat verdragen en tolereren zat. Van Akorfa zou ik zo’n gedrag nooit accepteren, waarom dan wel van het kind van een ander?’

Drie dagen nadat mijn ouders Cynthia hadden teruggestuurd, werd de familie bijeengeroepen in Ho. Abrano, de zus van mijn vader, belde mijn moeder op om haar te zeggen dat de familie haar verwachtte. Maar mama weigerde te gaan.

Mijn vader kwam terug van de bijeenkomst met een lang gezicht en vol verwijten aan het adres van mijn moeder. Zijn familie was er op de een of andere manier in geslaagd hem ervan te overtuigen dat niet Cynthia het probleem was, maar mijn moeder. Mijn moeder, die Cynthia’s lakens had gestreken en haar elke dag zakgeld had gegeven. Ze hoopten dat mijn vader in de voetsporen van mijn grootvader van moederskant zou treden, zoveel was duidelijk. Mijn ouders zaten elkaar in geen tijd in de haren en binnen de week tijd zag ik de vingers van onze familie zich rond de keel van mijn moeder sluiten en in haar vlees boren, de nagels als een sikkelvormige ketting om haar hals. Ze zetten ons opnieuw het mes op de keel, maar van een afstand dit keer. Mijn moeder begon haar plannen met

haar vrienden af te zeggen en trok zich terug als gastvrouw van een benefiet voor de kerk. Ze begon mijn vrijheid te betuigen en behalve om naar school te gaan mocht ik het huis niet meer uit. Het was toen dat ik voor het eerst woedend tegen haar uitviel, omdat ik niet naar Farida's verjaardagsfeest in het thema van Moesha mocht. Na die misstap mocht ik geen tv meer kijken en niet meer telefoneren. Wat ik niet begreep, was dat ze haar instinct volgde, dat ze deed wat haar moeder ook had gedaan toen de familie van mijn grootvader haar aanviel: terugvallen op zichzelf, want alleen bij onszelf vonden we bescherming en toevlucht. Jaar in, jaar uit had ze me ervoor gewaarschuwd hoe harteloos onze familie kon zijn en nu zag ik hun wrede spelletjes met mijn eigen ogen. Maar ook al haatte ik hen om wat ze ons aandeden, het was voor mij geen reden om te stoppen met leven. Waarom zouden we hen ons geluk laten afpakken en hen deze dwaze strijd laten winnen?

Enkele dagen na de familiebijeenkomst belde Angela, een nicht van mijn vader, en ze eiste dat mijn moeder zich bij de ouders van Cynthia verontschuldigde. Selasi's vader en Angela waren broer en zus, en het leek erop dat de familie van mijn vader haar had aangesteld als woordvoerder, degene die in hun naam mijn moeder moest lastigvallen.

'Lucy, elke keer als Yao zijn familie probeert te helpen, ga jij in de weg staan. Is het dan zo moeilijk om Cynthia een paar maanden in huis te nemen? Besef jij dan niet dat het onze plicht is om voor elkaar te zorgen? God heeft Yao veel gegeven, maar jij doet er alles aan om ervoor te zorgen dat alleen Akorfa en jij van al zijn harde werk kunnen profiteren. Jij vergeet dat we allemaal onze duit in het zakje hebben gedaan toen Yao blut was. Toen Yao samen met mijn broer op kostschool zat, heeft mijn moeder voor hen eten klaarge maakt. Toen hij werd toegelaten op de universiteit en er geen geld was voor een studentenkamer, kwam hij bij mij in mijn kleine studio in Adabraka wonen. Toen hij een beurs kreeg

voor een masteropleiding in Canada, verkocht de vader van Cynthia een stuk grond om de vlucht te betalen, omdat de ouders van Yao niet genoeg geld hadden. Dat hebben wij als familie altijd gedaan. Wij zorgen voor elkaar, en als iemand dat zou moeten begrijpen, ben jij het wel.'

Dus, omdat ze mijn vader lang geleden hadden geholpen, vonden ze dat alles wat hij had ook van hen was. In hun ogen stond hij voor eeuwig bij hen in het krijt en konden ze nooit te veel vragen. Ze verwachtten zelfs van hem dat hij het geluk van zijn vrouw en kind voor hen opofferde. Had ik hun toen maar kunnen zeggen dat onze familie verplicht is ons te helpen om het beste in onszelf naar boven te halen, om dingen te kunnen bereiken waar onze voorgangers alleen van konden dromen, en dat ze dat uit liefde doen en niet omdat ze er voor eeuwig de vruchten van hopen te plukken. Want als een uitgestoken hand eigenlijk een lening is, en als die hand zich tegen jou kan keren als je laat doorschemeren dat je je schuld niet zult terugbetalen, dan zijn familieleden niet veel meer dan schuldeisers die 's ochtends op de deur komen bonken om hun arme schuldenaars te terroriseren en te vernederen.

'Ik heb Yao nooit iets in de weg gelegd als hij iemand wilde helpen. Het enige dat ik hem heb gevraagd, is om ook aan zijn eigen familie te denken,' zei mama tegen Angela.

'Wat bedoel je met "zijn eigen familie"? Zijn wij dan geen familie?'

Mijn moeder begon te zwichten onder het gewicht van al die verwijten. Ze moest lang met tante Florence bellen voor ze weer stevig in haar schoenen stond.

'Soms wou ik dat we in Europa woonden, of nog beter, in Amerika,' zei ze, na haar gesprek met tante Florence.

'Amerika? Waarom?' vroeg ik. We hadden ons op de bank genesteld.

'Omdat ze dit soort verplichtingen daar niet kennen. In Amerika zijn er zelfs ouders die hun eigen kinderen op straat

zetten als ze achttien zijn.’ Ik zette grote ogen op. ‘Ja, niet zoals in dit land, waar mannen van veertig nog bij hun ouders wonen en hun kinderen grootbrengen in de kamers uit hun jeugd. Daar is het ieder voor zich. In Amerika kun je niet zomaar gaan aankloppen bij je oom en eisen dat hij je in huis neemt. Als je geen geld hebt voor eten, draagt de overheid bij. Niemand verwacht er dat het een of andere verre familielid jou van eten voorziet. Ze hebben niet het gevoel dat ze recht hebben op de vrucht van andermans noeste arbeid. Maar hier in Ghana denken ze dat ze, alleen maar omdat ze je naam kennen, iets van jou moeten krijgen. Ik wou dat ik met mijn gezin naar Amerika was verhuisd.’

‘Dan gaan we toch gewoon.’

Ze giechelde. ‘Mijn leven is hier, schat, het is te laat om opnieuw te beginnen. Maar jij moet gaan. Jij gaat hier niet zitten wachten op mensen die eerst vuur stoken, waar jij dan vervolgens doorheen moet.’

Toen nam ik het besluit om naar Amerika te gaan en haar en mijn vader te laten overkomen. Er waren veel mensen die na hun pensioen bij hun kinderen gingen wonen. En als we ooit naar Ghana zouden gaan, zouden we dat alleen aan een handvol vrienden vertellen en we zouden in Accra verblijven, ver weg van al die mensen die alleen maar tevreden waren als mijn moeder de wanhoop nabij was.

MAAR TOT DIE tijd hadden we veel met hen te stellen en de rest van dat jaar werd door hen overschaduwd. Alleen toen we naar Disney World gingen en daarna tijdens de zomervakantie naar de broers en zus van mijn moeder, waren we van hen verlost. Omdat ik jarenlang alles wat Amerikaans was verslonden had – literatuur, soaps, films, muziek, tijdschriften, gerechten – voelde veel van wat ik te zien kreeg vertrouwd. Maar sommige dingen verbaasden me, bijvoorbeeld hoe weinig Amerikanen zich wat van anderen aantrokken. In Disney

World zag ik meisjes van mijn leeftijd rondlopen in naveltrui-tjes en hotpants, zonder dat iemand hen nakeek of hen erop aansprak dat ze hun leven vergooiden omdat ze een stukje huid toonden. In Ghana waren er altijd nobele onbekenden, uitsluitend vrouwen, die het op zich namen om dat soort meisjes apart te nemen en ongevraagd advies te spuien, terwijl anderen, uitsluitend mannen, hen luidkeels verrot scholden tot ze zich uit pure schaamte bedekten. Ik begreep waarom mijn moeder spijt had dat ze niet naar hier was verhuisd. Ik voelde zelfs met haar mee, zeker toen we bij haar broers en zus waren. Tante Florence was een kop groter dan mijn frêle moeder en ze had brede schouders, waardoor het leek alsof ze heel haar leven had gewerkt. En inderdaad, ze had hard gewerkt. Zij, de oudste van de vier kinderen, was dokter en hoofdaandeelhouder van een ziekenhuis in Maryland, waar ze woonde met haar echtgenoot en drie kinderen. Ze had er een thuis gezocht na haar opleiding geneeskunde en haar doctoraalstudie inwendige geneeskunde in Pittsburgh. Oom Stephen, financieel adviseur, was vier jaar ouder dan mijn moeder en woonde in het noordelijke deel van New York met zijn vrouw en hun twee zonen. Michael, mijn moeders jongste broer, woonde in bij oom Stephen en volgde een opleiding aan de plaatselijke universiteit. Hij was de magere versie van oom Stephen. Hun glimlach kon in één tel heel hun gezicht doen stralen en ze waren allebei aan de lange kant, maar in tegenstelling tot Michael had oom Stephen al een buikje. Toen we allemaal samen in het huis van tante Florence waren, zag ik dat er zoiets als familiegeluk bestaat. Michael maakte ons met zijn flauwe grapjes aan het lachen, terwijl tante Florence iedereen bemoederde en ondanks haar drukke werkschema in het ziekenhuis toch de tijd vond om rijkelijke maaltijden voor ons klaar te maken. Haar echtgenoot, de lange en inheemse Dieudonné, wiens huidskleur een mysterieuze mix was van geel en rood, was een kille man, maar we negeerden zijn zure

gezicht en genoten van de liefde die we voor elkaar voelden. Mama en ik moesten betalen voor de extra koffers die we nodig hadden om alle geschenken van haar broers en zus mee naar huis te nemen. Twee dagen voor onze terugvlucht nam oom Stephen ons mee naar Macy's in Towson Town Center en stuurde ons eropuit met zijn kredietkaart en de waarschuwing niet meer dan tweeduizend dollar uit te geven. Voor mij kwam dat extra goed uit, want al mijn kleren waren intussen te klein geworden.

Bij onze terugkeer stonden we al snel weer met beide benen op de grond. Mama wilde niet dat Selasi op bezoek kwam. Haar grootmoeder was immers een van de ouderlingen aan het hoofd van de familieraad die ons had gestraft omdat we van Cynthia hadden gevraagd om respect voor ons te tonen in ons eigen huis. En Angela, de zus van haar vader, had opgebeld om mijn moeder valse beschuldigingen naar het hoofd te slingeren.

'Ik zou dolgraag willen dat Selasi op bezoek kwam, maar ik kan geen enkel verwijt meer aan van die familie. Die mensen hebben me het afgelopen jaar al genoeg aangedaan,' zei mama toen ik erover begon.

Die oude feeks zou toch nee hebben gezegd als we Selasi hadden uitgenodigd, net als het jaar daarvoor. Gelukkig hoorden mijn nichtje en ik elkaar regelmatig aan de telefoon. Met haar sappige verhalen, waar een vriendje in voorkwam en nachtelijke ontsnappingen waar ik het lef niet voor had, konden we urenlang praten en lachen. Ik stond versteld van wat de volwassenen allemaal toelieten, ze had meer vrijheid dan ik ooit durfde te dromen. Eén keer heb ik mijn moeder om de tuin proberen te leiden door weg te glippen, maar ik was nog maar net bij het hek of ze trok me al bij mijn mouw weer het huis in en gaf me een maand huisarrest. Toen we in de derde klas van de middelbare school zaten, liet ze eindelijk wat meer toe, maar toen stond het BECE-examen al voor de deur en feestjes interesseerden me niet langer, ook al wist ik dat ik

met glans zou slagen. Ik volgde al bijna drie jaar bijlessen en mijn school bereidde ons uitstekend voor op de examens van de Ghanese, maar ook van de Britse en Amerikaanse scholen. Ik wist dat mijn cijfers goed genoeg zouden zijn om op mijn favoriete school, St. Theresa's College, binnen te raken. Van Selasi wist ik het niet zo zeker. Mijn nichtje leek meer oog te hebben voor haar vriendje dan voor haar schoolwerk. Net als in de basisschool had ik haar aangemoedigd om haar studie op de eerste plaats te zetten en ik had haar er zelfs van kunnen overtuigen om een wetenschappelijke richting te volgen op St. Theresa, want dan was ik op z'n minst in de buurt om te helpen als ze het moeilijk kreeg. Bovendien zouden we dan weer samen zijn. Hoe kon haar grootmoeder ons nog uit elkaar houden als we naar dezelfde school gingen?

Alle leerlingen van het land, hun ouders en hun leerkrachten haalden opgelucht adem toen de examens achter de rug waren. Er hing in die periode iets feestelijks in de lucht, alsof het vakantie was. Al die maanden van tot diep in de nacht studeren en van op het laatste nippertje zoveel mogelijk in ons hoofd stampen, waren eindelijk verleden tijd. Selasi en ik waren er gerust op toen we vroegen of ze op bezoek mocht komen, en we waren in de wolken toen het antwoord aan beide kanten ja was. Na bijna drie jaar van elkaar gescheiden te zijn geweest, zouden we elkaar eindelijk terugzien.

HOOFDSTUK DRIE

Toen we bij Tema Station op Selasi's bus stonden te wachten, brandde de zon zo genadeloos dat mijn huid ervan gloeide. Ik geloofde nooit dat de zonnecrème waarmee ik me van mijn moeder had moeten insmeren me tegen de felle stralen beschermde. Zij had voorgesteld om Selasi door een van onze taxichauffeurs te laten oppikken, maar ik had erop gestaan dat we zouden meegaan. En daar was ik blij om. Toen haar minibus stopte bij de opstapplaats voor Ho, waar het krioelde van de nerveuze buschauffeurs die elkaar leken te willen verdringen als speelgoedautootjes in de handen van drukke kinderen, vielen Selasi en ik elkaar gillend in de armen, en we lieten pas weer los toen we bij mijn moeder in de witte Volvo moesten stappen. Mijn nichtje zei niet veel tijdens de rit, maar omdat ik haar nu en dan hoorde giechelen op de achterbank, wist ik dat ze even opgetogen was als ik.

Eindelijk waren we weer samen.

Selasi was behoorlijk veranderd in die drie jaar dat we van elkaar gescheiden waren geweest, maar uit de foto's die ze me via e-mail had gestuurd, had ik niet kunnen opmaken hoe groot de metamorfose was. Ze was bijna een hoofd groter dan

ik en zo voluptueus dat haar lichaam zich uit haar kleren leek te willen wurmen, bedelend om aandacht. Nu had ik zulke veranderingen in mijn omgeving al wel vaker gezien, maar bij haar was het zo ontiegelijk snel gegaan dat het verontrustend werd.

'*Oh, boy,*' fluisterde mijn moeder toen mijn nichtje door de voordeur wandelde in een licht katoenen jurkje waaronder haar deinende welvingen duidelijk zichtbaar waren. 'Ze heeft een bh nodig die beter aansluit, om alles bij elkaar te houden. En een onderrokje, ik kan alles zien,' zei mama, en ze drukte haar armen tegen haar bovenlijf alsof het Selasi's lichaam was. Ze was alweer op zoek naar problemen om op te lossen, naar iets waarbij ze kon helpen. Haar constante drang om het leven van anderen te verbeteren was soms vermoeiend. Maar over het uiterlijk van mijn nichtje had ze gelijk.

Het was niet alleen haar lichaam dat anders was aan Selasi. Ze had een nieuw soort zwijgzaamheid over zich, een geslotenheid die als een deksel op haar innerlijk zat en bepaalde wat er naar boven kwam en hoeveel. Dat was me aan de telefoon niet opgevallen, misschien omdat we elkaar al zo lang niet in het echt hadden gezien, of omdat we volwassen waren geworden. Toen ik haar naar mijn slaapkamer bracht, die we zouden delen, keek ze eerst even glimlachend om zich heen en zette dan haar versleten, bruine koffer neer op de vloer voor mijn kleerkast. De Selasi van vroeger zou het hebben uitgeschreeuwd van plezier, alles hebben vastgepakt en misschien zelfs op het bed zijn gesprongen. Maar deze Selasi bleef aarzelend voor de kleerkast staan. Toen we wat later diezelfde dag naar de schoolvoorstelling gingen kijken in het Conference Center, zat ze op het puntje van haar stoel, alsof ze weigerde te ontspannen. En toen we in de lobby mijn vriendinnen tegenkwamen, bleef ze met haar armen op haar rug buiten onze kring staan, alsof we niet allemaal gewoon tieners waren die dweepten met de prachtige kostuums die we

net hadden gezien: de jongen die Anansi speelde, was net een echte spin zo groot als een kind. Maar het hoefde me niet zo te verbazen, want ik was ook niet meer dezelfde als drie jaar geleden. Ik was geen stille meeloper meer die andere kinderen na-aapte en altijd braaf luisterde. Ik had nu de leiding, ik zou het haar hier in Accra naar haar zin maken.

‘Wat wil je gaan doen?’ vroeg ik haar tijdens het avondeten. Om de komst van Selasi te vieren had papa absoluut willen koken en dus zaten we te kauwen op een hamburger met de structuur van een rieten tapijt waar ik bijna in stikte. Wie at er nu ook hamburgers als avondeten? Toch zou je, aan het gesmak van Selasi te horen, denken dat het een sappig stuk vlees was. Ze had zelfs al een tweede portie gevraagd terwijl mijn eerste nog zo goed als onaangeroerd en koud geworden voor mijn neus stond.

‘Maakt niet uit, ik vind alles goed,’ zei ze, en toen ze glimlachte, zag ik een stukje van het droge vlees tussen haar tanden zitten.

‘Wat is alles?’ vroeg mijn vader, en hij legde nog wat doorbakken frietjes op haar bord. ‘Voor alles krijg je niks,’ zei hij, en hij lachte. Hij deed vaak van die holle uitspraken waarvan hij dacht dat het uitdrukkingen waren.

‘Eh, ik wil gewoon wat tijd doorbrengen met Akorfa,’ zei Selasi, en ze roerde haar doorbakken frietjes door de klodder ketchup op haar bord. Ze had zo’n zwaar accent dat haar Engels op Eve leek en het een tijdje duurde voor je haar vervormde woorden verstond. Ik vroeg me af of ik ook zo had geklonken toen ik pas in Accra woonde.

Die avond in mijn kamer koesterden we ons in de vertrouwde warmte van onze geheimen, met onze armen tegen elkaar en ons hoofd op hetzelfde kussen. Ze toonde me de foto’s die ze samen met haar vriendje Magnus had gemaakt. Ze stonden in een fotostudio met op de achtergrond een kleurrijk zeezicht en blauwe, bruisende golven aan hun voeten. Ik

wist niet eens dat dit soort decors nog werd gebruikt in fotostudio's. Ik vertelde haar over Benny, een jongen uit mijn klas die halverwege een practicum had gezegd dat hij me leuk vond. Ik gaf hem niet meteen antwoord, maar toen ik dat uiteindelijk wel deed, was het om te zeggen dat ik best zijn vriendinnetje wilde zijn. Maar mijn moeder wist niets van hem. We hadden tot nu toe alleen nog maar gepraat aan de telefoon en gedanst en gezoend op feestjes, zonder tong, alleen met onze lippen. Ik was zelfs nog nooit bij hem thuis geweest, wat bij Selasi wél het geval was, want zij had Magnus' zaakje al gezien, ze bracht immers al haar tijd met die jongen door in plaats van te studeren. Dat feit kon ik, overbeschermd als ik was, maar moeilijk verwerken en dus smeekte ik haar mij alles tot in het kleinste detail te vertellen, en als ze uit verlegenheid begon te giechelen, knikte ik haar bemoedigend toe. Ik had op die leeftijd nooit durven toegeven dat er tussen Benny en mij meer was gebeurd dan alleen maar zoenen, zelfs als dat lang niet alles was. Sommige dingen houdt je nu eenmaal beter voor je.

De volgende dag nam ik Selasi mee naar Papaye om er te lunchen en om haar aan mijn andere vriendinnen voor te stellen. Farida had haar nichtje uit Australië meegenomen, dat bij haar logeerde en klonk als de krokodillenjager van *Animal Planet*. Het was ronduit schokkend om zo'n accent uit haar mond te horen komen. Yasmin kwam alleen, en Sharon bracht een van haar jeugdvriendinnen mee, die op de school zat die concurreerde met de onze, en die dezelfde uitspraak had als onze leerkracht Engels, een graatmagere, witte vrouw die op Cambridge had gezeten.

'Haar ouders hebben haar teruggestuurd omdat ze in Engeland herrie heeft geschopt,' legde Sharon uit toen haar vriendin aan de bar een cola bestelde.

'Hé, vertel eens iets over Ho,' zei Farida van aan de overkant van de tafel tegen Selasi. Mijn nichtje keek mij fronsend aan, alsof ze niet begreep waarom Farida haar had aangesproken.

Glimlachend spoorde ik haar aan om met mijn vriendinnen te praten. Ik wilde dat zij de Selasi leerden kennen met wie ik elke avond dolle pret had.

‘Ik weet dat Akorfa daar is opgegroeid, maar ze vertelt er niet veel over,’ ging Farida verder, terwijl ze Selasi bleef aankijken. Uit haar loszittende paardenstaart waren een paar krullen ontsnapt die als een aureool om haar gezicht hingen. Omdat Selasi’s hoofd kaalgeschoren was, zoals altijd bij meisjes die in Ho naar een openbare school gingen, viel haar frons op.

‘Waar ligt Ho?’ vroeg de Australische.

‘Het is een dorp in de Volta,’ zei Yasmin.

‘Wow, ben jij opgegroeid in een dorp? Dat zou je niet zeggen.’

‘Het is geen dorp en ik was toen nog heel klein,’ zei ik lachend.

‘Hé! Waarom noem jij Ho een dorp? Weet je misschien niet hoe een dorp eruitziet?’ spuwde Selasi eruit tegen de Australische en haar ogen schoten vuur, alsof we op het punt stonden elkaar te lijf te gaan. De vijandigheid kwam zo uit het niets dat ik rechttop ging zitten.

‘Wat is het dan wel?’ vroeg Farida, die haar vuist onder haar kin legde en zich klaarmaakte voor een ondervraging. Ze was de voorzitter van de journalistenclub.

‘Het is een stad, er ligt asfalt op onze wegen. We hebben straatlantaarns en grote winkels, zoals de PEP,’ zei mijn nichtje. Haar wijsvinger tikte op het tafelblad.

Mijn vriendinnen barstten in lachen uit en de Australische schudde zo hard dat ze een beetje frisdrank over Yasmin goot.

‘Denk je soms dat je aan een paar asfaltwegen, een handvol straatlantaarns en wat supermarkten genoeg hebt om een stad te zijn?’ zei Farida, die traag in haar handen klapte en hoorbaar haar lach inhield.

Ik fronste. Ze hadden allemaal beter moeten weten. Ze hoefden haar niet uit te lachen, en Selasi hoefde niet te doen alsof we ruzie zochten.

Ze keek me aan in de hoop dat ik haar zou redden.

‘Ho is een deelgemeente, dus jullie zitten er allemaal naast,’ zei ik, en nog voor ze verder konden gaan met hun stad-of-dorp-discussie, vroeg ik of iemand de videoclip van ‘Unleash the Dragon’ van Sisqo al had gezien. M-Net had die vorige week voor het eerst uitgezonden en ik had aandachtig gelet op verwijzingen naar de duivel. Iedereen begon door elkaar te praten, want we hadden allemaal gehoord dat de draak waarover Sisqo zong eigenlijk de duivel was, behalve Selasi, die haar lippen op elkaar perste toen ik haar aankeek.

‘Heb jij ’m gezien?’ vroeg ik om haar bij ons gesprek te betrekken.

‘Kan ik thuis M-Net ontvangen dan?’ vroeg ze scherp, maar gelukkig stil genoeg, zodat mijn vriendinnen het niet hoorden. Mijn adem stokte en ik keek haar vragend aan. Waarom was ze toch zo giftig?

Toen mijn vriendinnen de week daarna kwamen logeren, weigerde Selasi op de dekens te slapen die mijn moeder op het tapijt had klaargelegd en ze ging in kleermakerszit in een armstoel zitten mokken. Het lukte me maar niet om haar interesse te wekken voor wat we aan het doen waren.

‘Welke universiteiten staan er op jouw lijstje en welke is jouw favoriet?’ vroeg ik haar vanaf mijn plekje op de vloer waar ik de brochure *US News Best Colleges* had opengeslagen bij Harvard, de school van mijn keuze. We gaven de dikke catalogus de kamer rond en praatten honderduit over onze favoriete universiteit.

‘Welke?’ vroeg ik opnieuw met een hoopvolle glimlach toen ze maar niet antwoordde.

Selasi tuitte haar lippen tot ze nog net geen duckface had en haalde haar schouders op. Waarom deed ze toch zo, zeker met mijn vriendinnen erbij? Ik beet op mijn wangen tegen de frons die over mijn gezicht gleed en tegen de vernedering die maakte dat ik het licht wilde uitdoen en iedereen wilde smeken of ze alsjeblieft wilden gaan slapen.

‘Ik wil het graag over mijn nummer één hebben,’ kwam Farida tussenbeide, die geen moeite deed om mijn nichtje milder te stemmen. Mijn vriendinnen hadden Selasi al heel de avond genegeerd, wat geen wonder was na Papaye en het zure gezicht dat ze opzette. Toen Susie, de giechelige huishoudhulp die mijn moeder onlangs had aangenomen, met een schaal dampende popcorn de zitkamer binnenkwam, raakte Selasi, die nog steeds onbeweeglijk in de armstoel zat, die met geen vinger aan. Was ze soms van plan om in die stoel de nacht door te brengen? Ze verpestte het logeerpertijtje, en waarom eigenlijk, omdat iemand per ongeluk had gezegd dat Ho een dorp was? Waarom konden we daar niet gewoon om lachen en het achter ons laten?

Die nacht, nadat ik Selasi urenlang had zien zitten mokken, besepte ik dat ze jaloers was op mijn nieuwe vriendinnen. Ze wilde me niet met de meiden van mijn school zien en wilde me voor haar alleen. Die gedachte stemde me milder, en stilaan vergat ik mijn boosheid, want ik was zelf ook stil geworden toen ze aan de telefoon honderduit vertelde over haar nieuwe vrienden in Ho.

‘Je moet geduld met haar hebben,’ zei mama enkele dagen later. Ze zat in de tuin haar nagels te lakken. Het begon te schemeren en omdat rond die tijd de muggen meestal aanvielen, waren we op onze hoede en klaar om naar binnen te vluchten.

‘Kom, laat mij dat doen,’ bood ik aan toen ze aan haar tenen wilde beginnen.

Ze praatte boven mijn hoofd verder terwijl ik haar teennagels lakte. ‘Je hebt gelijk, het is gewoon jaloezie. Het is voor haar niet gemakkelijk om jou zo te zien hier in dit huis, in jouw kamer, met jouw vriendinnen. Ze zou veel liever hebben dat jij nog steeds dat kleine meisje was dat geen andere vriendinnen heeft en in Mawuli Estate achter haar aan huppelt. Maar ze moet aanvaarden dat jij dat meisje niet meer bent. Iedereen